

Ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy Lý luận Mác - Lênin ở các trường đại học quân sự hiện nay

Applying digital transformation in teaching Marxist-Leninist theory in military universities today

TS. PHAN BÁ GIÁP

Trường Đại học Nguyễn Huệ, Việt Nam;
Email: phanbagiap.2605@gmail.com

ThS. BÙI NGỌC SON

Trường Đại học Nguyễn Huệ, Việt Nam;
Email: sonlq2023ktr@gmail.com

Ngày nhận bài: 04/3/2026

Ngày phản biện: 06/3/2026

Ngày duyệt đăng: 20/3/2026

Bài viết thuộc lĩnh vực: Lý luận chính trị

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa và cuộc cách mạng khoa học công nghệ hiện đại, chuyển đổi số đã trở thành yêu cầu tất yếu đối với giáo dục đại học. Ở Việt Nam, chủ trương này được khẳng định trong chương trình chuyển đổi số quốc gia và Đại hội XIV của Đảng cũng nhấn mạnh vai trò quan trọng của khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo. Đối với các trường đại học quân sự, ứng dụng chuyển đổi số không chỉ là xu thế mà còn là nhiệm vụ quan trọng nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, đặc biệt đối với các môn lý luận Mác - Lênin. Qua đó, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ vừa vững vàng về tư tưởng, vừa làm chủ công nghệ, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại” trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: chuyển đổi số; lý luận Mác - Lênin; nhà trường quân đội; giáo dục đại học; đổi mới sáng tạo.

Abstract: In the context of globalization and the modern scientific and technological revolution, digital transformation has become an inevitable requirement for higher education. In Vietnam, this policy is affirmed in the national digital transformation program, and the 14th National Party Congress also emphasizes the crucial role of science, technology, and innovation. For military universities, the application of digital transformation is not only a trend but also an important task to improve teaching quality, especially for Marxist-Leninist theory subjects. This contributes to building a contingent of personnel who are both ideologically steadfast and technologically competent, meeting the requirements of developing the Vietnam People's Army as “revolutionary, regular, elite, and modern” in the current period.

Keywords: digital transformation; Marxist-Leninist theory; military universities; higher education; innovation.

1. Đặt vấn đề

Trong giai đoạn hiện nay, Đảng ta xác định, hoạt động giáo dục phải “chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học” (Nghị quyết số 29/NQ/TW của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI, 2013). Ở các trường đại học quân sự, trước sự vận động nhanh chóng của thực tiễn, chuyển đổi số trở thành nền tảng quan trọng giúp hoạt động giáo dục, đào tạo phản ánh kịp thời và sát thực tiễn. Do đó, việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy các

môn học lý luận chính trị mang tính cấp thiết hơn bao giờ hết, trong đó, có lý luận Mác - Lênin, là những môn học mang tính khái quát và trừu tượng cao, đưa lại những khó khăn nhất định cho người học. Theo đó, việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy lý luận Mác - Lênin là cơ hội để đội ngũ giảng viên tiếp cận phương pháp giảng dạy mới, đem lại chất lượng, hiệu quả cao hơn cho bài giảng, giúp người học có khả năng nắm bắt sâu sắc bản chất vấn đề được truyền thụ, có điều kiện tiếp nhận thông tin đa chiều, thông qua công nghệ chuyển đổi số, không chỉ trực tiếp từ đội ngũ giảng viên mà còn có thể tiếp

cận nghiên cứu một lượng lớn các tài liệu, bài viết, sản phẩm khoa học có liên quan đến bài giảng thông qua hệ thống thư viện số nhà trường, từ các địa chỉ liên kết (đường link) được chia sẻ của giảng viên, thậm chí có thể truy cập các đường link đa phương tiện trên cổng thông tin điện tử chuyên ngành. Việc “thúc đẩy chuyển đổi số toàn diện, phổ cập và ứng dụng mạnh mẽ công nghệ số, trí tuệ nhân tạo” (Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIV, 2026), chính là điều kiện, cơ sở quan trọng góp phần giúp người học nghiên cứu lý luận Mác - Lênin một cách thuận lợi, tạo cảm giác cho người học có thiện cảm và đam mê với nội dung này.

Hiện nay, xây dựng đội ngũ cán bộ có bản lĩnh chính trị vững vàng, trung thành tuyệt đối với Đảng, với Tổ quốc và Nhân dân, có phẩm chất, năng lực, uy tín ngang tầm nhiệm vụ là nội dung quan trọng, xuyên suốt của công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ trong Quân đội. Trong đó, nâng cao chất lượng dạy học các môn lý luận nói chung, lý luận Mác - Lênin nói riêng trong các nhà trường đại học quân sự mang tính trọng tâm, trọng điểm. Do đó, việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy lý luận Mác - Lênin ngày càng trở nên phù hợp và cấp thiết, góp phần tạo ra thể hệ cán bộ, đảng viên có trình độ trí thức, đủ tâm, đủ tầm, đủ bản lĩnh để tạo nền tảng vững chắc về chính trị, từ đó nhận diện, ngăn chặn, đẩy lùi âm mưu của các thế lực thù địch, kiên quyết, kiên trì đấu tranh trên lĩnh vực tư tưởng, lý luận, góp phần xây dựng quân đội luôn vững mạnh về chính trị.

Chủ nghĩa Mác - Lênin là môn học bản lề, được hợp thành bởi triết học Mác - Lênin, kinh tế chính trị Mác - Lênin và chủ nghĩa xã hội khoa học tạo thành nền tảng tư tưởng kim chỉ nam của Đảng - công cụ tư duy quan trọng nhất, định hướng cả nhận thức và hành động, từ đó xây dựng, củng cố niềm tin cách mạng và phương pháp luận khoa học cho mọi cán bộ, đảng viên trong quá trình thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao. Đối với một học viên sĩ quan, để có những phẩm chất, năng lực toàn diện, đòi hỏi những cán bộ trong tương lai của quân đội, phải được đào tạo một cách cơ bản. Bên cạnh việc lĩnh hội, trau dồi kiến thức chuyên môn nghiệp vụ, việc trang bị sâu sắc thế giới quan duy vật, phương pháp luận khoa học cách mạng thông qua lý luận Mác - Lênin được xem là nhiệm vụ rất quan trọng. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã

khẳng định: “Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lênin” (Hồ Chí Minh Toàn tập, 2021).

Có thể khẳng định, mỗi bài giảng lý luận Mác - Lênin bằng ứng dụng chuyển đổi số, để đảm bảo chất lượng, đòi hỏi người giảng phải đầu tư công phu, nghiêm túc, để nội dung sâu sắc, đi vào bản chất, phải là một chuỗi liên kết các kiến thức từ lịch sử đến kiến thức lý luận cơ bản, phải sử dụng dẫn chứng nhằm đảm bảo tính khoa học, lôgic, trong đó tăng cường trích và luận giải kinh điển các tác phẩm của Mác - Ăngghen - Lênin cũng là yêu cầu bắt buộc. Bên cạnh đó, cần giới thiệu tác phẩm, hệ thống được các tài liệu từ xa đến gần, các tài liệu có liên quan trực tiếp đến vấn đề đang nghiên cứu... Sử dụng ứng dụng chuyển đổi số là khả năng liên kết, người học thông qua các địa chỉ được giảng viên chia sẻ, có thể tra cứu tài liệu một cách nhanh chóng, đơn giản, tham khảo bài giảng được công khai trên các trang thông tin nội bộ, người học tiếp cận và đón nhận nguồn kiến thức một cách chủ động, bảo đảm hiểu đầy đủ bản chất nội dung đã được giảng viên truyền thụ.

2. Kết quả nghiên cứu về thực trạng và một số vấn đề cần chú trọng để nâng cao ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy lý luận Mác - Lênin

Trước hết, về đội ngũ giảng dạy lý luận Mác - Lênin ở các nhà trường đều cơ bản có trình độ năng lực chuyên môn, được đào tạo chuyên ngành, chuyên sâu, tuy nhiên, bên cạnh đó cũng còn một số giảng viên chưa chú trọng nâng cao chất lượng hoạt động giảng dạy, chưa thường xuyên bồi dưỡng, rèn luyện trình độ chuyên môn, trình độ kỹ thuật số, quá trình giảng dạy khi sử dụng các phương pháp ứng dụng chuyển đổi số còn bộc lộ những hạn chế nhất định, như: hệ thống kiến thức và kỹ năng ứng dụng công nghệ số của đội ngũ giảng viên còn nhiều bất cập, mặt bằng trình độ công nghệ thông tin không đồng đều, nhiều giảng viên giỏi chuyên môn nhưng khả năng sử dụng công nghệ chưa cao, kỹ năng thiết kế bài giảng điện tử trên nền tảng kỹ thuật số chưa thành thạo; chưa thuần thục khi sử dụng các chức năng trang thiết bị công nghệ, khả năng tổng hợp, lưu trữ, tích hợp, liên kết các tài liệu, công trình khoa học, bài báo khoa học có liên quan bài giảng còn chưa đầy đủ, có lúc còn mang tính hình thức, do đó, gây

những khó khăn, bất cập cho người học trong quá trình tiếp cận, nghiên cứu. Việc thiết kế kịch bản dạy học, xây dựng hình ảnh, video clip, tích hợp, liên kết các trang màn hình... đối với một số giảng viên còn hạn chế nhất định.

Hai là, về hệ thống trang thiết bị của các nhà trường đầu tư chưa đồng bộ, hệ thống máy tính để người học có thể truy cập còn rất hạn chế. Đại hội XIV của Đảng cũng nhấn mạnh “cơ sở vật chất trường lớp, trang thiết bị dạy học còn thiếu thốn, khó khăn, chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục” (Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIV, Tập II, 2026). Bên cạnh đó, đội ngũ giảng viên mặc dù đã được bồi dưỡng, nâng cao trình độ ứng dụng chuyển đổi số, tuy nhiên, mức độ tham gia, đóng góp cho kho học liệu số của giảng viên còn nhiều hạn chế. Việc số hóa kho học liệu, thẩm định, chia sẻ nguồn học liệu... cần sự đầu tư của cơ quan quản lý, điều này ở các nhà trường chưa thực sự được đồng bộ.

Ba là, học viên ở các nhà trường, mặc dù được quan tâm tạo điều kiện về mọi mặt cho quá trình học tập trên giảng đường cũng như thời gian ôn luyện, tuy nhiên, việc người học được tiếp cận với hệ thống công nghệ chuyển đổi số còn rất hạn chế, số lượng máy tính được trang bị tại các đầu mối đơn vị quản lý học viên còn ít, chưa đáp ứng được nhu cầu truy cập nghiên cứu của người học, bên cạnh đó việc được bồi dưỡng để người học có kỹ năng, phương pháp khai thác ứng dụng chuyển đổi số nghiên cứu tài liệu còn có những hạn chế, chưa được phổ cập. Số lượng tài liệu ở các thư viện nhà trường là phong phú đa dạng, tuy nhiên, thời gian để người học truy cập, tìm kiếm và nghiên cứu thư viện không có nhiều do còn thực hiện các nhiệm vụ song trùng...

Những hạn chế bất cập trên là nguyên nhân dẫn đến việc ứng dụng chuyển đổi số các môn lý luận Mác - Lênin ở các nhà trường đại học quân sự gặp không ít những khó khăn. Do đó, để chuyển đổi số được ứng dụng một cách có hiệu quả, đáp ứng được tính cấp thiết của việc ứng dụng chuyển đổi số vào công tác giảng dạy lý luận Mác - Lênin hiện nay ở các nhà trường đại học quân sự, cần chú trọng một số nội dung sau:

Thứ nhất, về trình độ năng lực chuyên môn của đội ngũ giảng viên

Đối với mỗi giảng viên lý luận, dù họ có phương

pháp hay, khả năng thuyết trình, ứng dụng công nghệ tốt nhưng nếu không có kiến thức chuyên môn sâu thì cũng không thể đem lại một buổi học có chất lượng hiệu quả, do đó, yêu cầu đầu tiên để có thể khai thác tốt ứng dụng chuyển đổi số vào quá trình giảng dạy lý luận trước hết, giảng viên phải có trình độ chuyên môn cao, cùng với đó là yêu cầu nâng cao trình độ ngoại ngữ, công nghệ thông tin. Ngay từ khi đang ngồi trên ghế nhà trường, những học viên đào tạo giảng viên chuyên ngành lý luận Mác - Lênin đã phải tự ý thức được những yêu cầu của nghề nghiệp. Lý luận Mác - Lênin, bản thân đã là một môn khoa học có tính trừu tượng, khái quát cao, để hiểu sâu sắc từng vấn đề, yêu cầu giảng viên cần phải có phương pháp phân tích, luận giải khoa học, sát đúng, cụ thể đối với từng đối tượng. Từ đó, đòi hỏi đội ngũ giảng viên phải thực sự có trình độ chuyên môn sâu, ngoài kiến thức được trau dồi trong quá trình học tập, họ còn phải thường xuyên tự bồi dưỡng, rèn luyện bản thân trong quá trình tham gia giảng dạy, nhất là không ngừng trau dồi kỹ năng, phương pháp, quá trình chuẩn bị bài giảng, phải bám sát đề cương, xin ý kiến chuyên gia, tích cực nghiên cứu, tra cứu tài liệu, các nội dung chuyên sâu có liên quan đến bài giảng, kịp thời bổ sung, cập nhật những nội dung mới để bài giảng trở nên phong phú, đa dạng, bảo đảm nội dung đúng, đủ, có tính thời sự.

Thứ hai, yêu cầu về đầu tư đồng bộ hệ thống trang thiết bị của các nhà trường và khả năng sử dụng, vận hành thiết bị, phần mềm công nghệ của đội ngũ giảng viên.

Đảng ta yêu cầu, trong giai đoạn hiện nay phải “tập trung xây dựng đội ngũ nhà giáo, cơ sở vật chất trường, lớp đạt chuẩn” (Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIV, Tập II, 2026), do đó, khi nói đến việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy, phải nói ngay đến hệ thống trang thiết bị công nghệ và việc sử dụng thành thạo các trang thiết bị công nghệ kỹ thuật số của đội ngũ giảng viên, nhằm thích ứng với sự phát triển của cuộc cách mạng khoa học - công nghệ nói chung, lĩnh vực công nghệ chuyển đổi số nói riêng. Tuy nhiên, thực tế hiện nay các nhà trường trong quân đội, số lượng trang thiết bị đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số còn hạn chế, việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy mới chỉ là bước đầu, chưa có sự đầu tư đồng bộ. Do đó, cần tăng cường trang bị những công

nghệ và thiết bị phục vụ quá trình giảng dạy, nghiên cứu khoa học của cả người dạy và người học, chú trọng triển khai hệ thống cơ sở dữ liệu đồng bộ và thống nhất với cơ sở dữ liệu các đơn vị trong toàn quân, cơ sở dữ liệu ngành, đẩy mạnh số hóa việc quản lý trên mọi phương diện, trong đó có quản lý dạy và học. Đầu tư cơ sở hạ tầng mạng và thiết bị thông tin đồng bộ, hiệu quả phục vụ cho công tác dạy và học.

Cùng với đó, thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn để trang bị, bồi dưỡng nâng cao trình độ sử dụng thuần thục các phần mềm công nghệ cho đội ngũ giảng viên. Vì giảng viên lý luận ngoài trình độ, kiến thức chuyên môn thì phải có kỹ năng khai thác, sử dụng thành thạo các thiết bị công nghệ theo yêu cầu của ứng dụng chuyển đổi số. Khả năng vận hành thiết bị công nghệ, biểu hiện trước hết là việc nhận biết chức năng và tính năng của công nghệ, lựa chọn các phần mềm công nghệ hỗ trợ hiệu quả cho yêu cầu công việc, việc tiếp cận sử dụng thành thạo các tính năng phần mềm công nghệ, khai thác và truyền tải thông tin thông qua hệ thống các cổng thông tin điện tử, là yêu cầu bắt buộc để thực hiện tốt nhiệm vụ giảng dạy và nghiên cứu khoa học trong giai đoạn chuyển đổi số.

Thứ ba, tăng cường sự liên kết, hợp tác giữa người dạy và người học trước, trong, sau bài giảng.

Trong môi trường công nghệ số, việc giao tiếp và hợp tác của giảng viên với học viên là một vấn đề rất quan trọng, vì đó là sợi dây liên kết giữa người dạy và người học... mỗi liên hệ này không chỉ được thể hiện qua sự tương tác giữa người dạy và người học trên giảng đường, mà kể cả trước khi lên giảng đường tiến hành giảng bài. Nội dung lý luận Mác - Lênin là một nội dung rất trừu tượng, để người học ngay trên lớp nắm được bản chất vấn đề là tương đối khó, do đó người dạy phải tiến hành hiệp đồng với đơn vị chủ quản người học, triển khai các đầu tài liệu mà người học cần tham khảo trước khi lên lớp có liên quan đến bài học, nhiệm vụ hiệp đồng bài giảng có thể được tiến hành trực tiếp, hoặc thông qua hệ thống cổng thông tin nội bộ giữa các đơn vị, các tài liệu có liên quan bài giảng ngoài tài liệu, giảng viên còn chia sẻ địa chỉ liên kết để người học có thể tra cứu qua thư viện điện tử và tiến hành nghiên cứu trước, điều này rất thuận lợi để người học được tiếp cận nội dung bài giảng, là cơ sở để người học không cảm thấy ngỡ ngàng với các nội

dung sẽ được giảng viên truyền đạt, đây là hoạt động rất cần thiết trong dạy học lý luận Mác - Lênin.

3. Kết luận

Ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy môn lý luận Mác-Lênin tại các nhà trường đại học quân sự ngày nay là một bước đi mang tính chiến lược và cấp thiết. Trước nhu cầu đổi mới mạnh mẽ của giáo dục trong bối cảnh của cuộc Cách mạng khoa học công nghệ hiện đại, chuyển đổi số cho phép số hóa giáo trình, bài giảng và kho học liệu, đồng thời, khai thác các nền tảng trực tuyến, mô phỏng, video tương tác để làm sống động kiến thức lý luận truyền thống. Điều này không chỉ giúp học viên tiếp cận nội dung một cách linh hoạt, chủ động mà còn hỗ trợ giảng viên đánh giá hiệu quả học tập theo thời gian thực. Bên cạnh những cơ hội, quá trình này không tránh khỏi thách thức về hạ tầng công nghệ, năng lực số của đội ngũ giảng viên và học viên, chi phí đầu tư, cũng như bảo đảm an toàn thông tin quân sự. Vì thế, để chuyển đổi số thực sự phát huy tác dụng trong giảng dạy Mác-Lênin, các nhà trường quân đội cần xây dựng chiến lược toàn diện, cân đối giữa đổi mới chương trình, nội dung, hình thức, phương pháp, nâng cao nguồn lực nhân sự và đầu tư công nghệ. Đây là con đường tất yếu để nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy lý luận Mác-Lênin trong các trường đại học quân sự. Việc triển khai đúng hướng, góp phần bồi dưỡng, đào tạo thế hệ cán bộ quân đội không chỉ giỏi chuyên môn, nghiệp vụ mà còn vững vàng về lập trường, bản lĩnh, đáp ứng yêu cầu tất yếu xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại trong thời kỳ mới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. (2013). *Nghị quyết số 29/NQ/TW của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”*, tr.1; tr.7.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam. (2026). *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIV, Văn phòng Trung ương Đảng, Tập II*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, tr.129; tr.272; tr.273.
3. Hồ Chí Minh. (1927). *Hồ Chí Minh Toàn tập, Tập 2*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, tr.289.